

РЕЛІГІЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ: РОЛЬ, СПРИЙНЯТТЯ ТА АКТУАЛЬНІСТЬ

Анотація. Релігія завжди відігравала значну роль у розвитку суспільства. Ставлення до неї протягом багатьох століть змінювалося, як змінювалися і релігійні концепції. І якщо раніше існування якоїсь надприродної сили сприймалося більшістю як належне, то в сучасному суспільстві багато людей не завжди можуть дати визначення цьому твердженню. Навіть більше, воно сьогодні є предметом безперервних суперечок, обговорень, а часто і засуджень.

Ключові слова: релігія, суспільство, світогляд, людина, віра, Бог.

Abstract. Religion has always played a significant role in the development of society. Attitudes toward it have changed over the centuries, as have religious conceptions. And if in ancient times the existence of some supernatural power was taken for granted by the majority, then in today's society, a lot of people cannot always define this statement. Moreover, it is now the subject of constant controversy, discussion, and often condemnation.

Keywords: religion, society, ideology, human, belief, God.

На всіх етапах розвитку людської цивілізації релігія була і залишається одним із найважливіших факторів, що впливають на світогляд і спосіб життя кожного віруючого, а також на відносини в суспільстві загалом. Кожна релігія ґрунтується на вірі в надприродні сили, організованому поклонінні Богу або богам і на необхідності дотримуватися певного зводу норм і правил, запропонованих віруючим. Релігія в сучасному світі відіграє майже таку ж важливу роль, як і тисячоліття тому. Пройшли століття, міфи найдавніших народів стали для сучасної людини здебільшого історично-антропологічними джерелами чи художньою літературою, їх більше не використовують для пояснення законів природи. Однак, незважаючи на наукові відкриття у фізиці, хімії, біології та інших галузях, які є фундаментом для сучасного світогляду, що має детеміністичний характер, феномен релігії аж ніяк не вичерпав себе і до цього дня [1].

Очевидно, що розквіт світових релігій і поява численних нових релігійних течій прямо залежить від духовних і психологічних потреб людей. Роль релігії в сучасному світі практично не змінилася порівняно з тією роллю, яку відігравали релігійні вірування в минулі століття, якщо не враховувати того факту, що в більшості держав релігія і політика розділені, і священнослужителі не мають влади істотно впливати на політичні та цивільні процеси в країні. Однак у багатьох державах релігійні організації мають значний вплив на політичні та соціальні процеси. Також не треба забувати, що релігія формує світогляд віруючих, тому навіть у світських державах релігійні організації опосередковано впливають на життя суспільства, оскільки саме вони формують погляди на життя, переконання, а найчастіше – і громадянську позицію громадян, які є членами релігійної громади [3]. Роль релігії в сучасному світі виражається в тому, що вона виконує різноманітні функції, наведені нижче.

Задоволення душевних і містичних потреб людей. Оскільки більшості людей притаманний інтерес до глобальних філософських питань і пов'язаних із ними переживаннями, саме релігія надає відповіді на ці питання, а також допомагає людям знайти душевну рівновагу і гармонію. Регулятивна функція полягає в тому, що кожна релігія має систему встановлених правил і моральних норм, яких повинен дотримуватися кожен віруючий. Тому можна сказати, що релігійні організації створюють і обґрунтовують морально-етичні та поведінкові норми, яких дотримується вся віруюча частина суспільства. Це переконання залишається актуальною темою і сьогодні. Наступна функція релігії – етична. Належність людини до тієї чи іншої релігійної організації змушує її дотримуватися правил і норм, запропонованих для всіх віруючих, тому багато людей після приходу до церкви коректують свою поведінку і навіть позбуваються шкідливих звичок.

Не менш животрепетною є втішна функція, коли в моменти трагедій, складних життєвих ситуацій і сильних душевних страждань багато людей звертаються до релігії, адже хочуть отримати розраду. У релігійних організаціях люди можуть не тільки отримати потрібну підтримку від віруючих, а й знайти надію на краще, повіривши в можливість допомоги вищих сил. Відчуття співпричетності один до одного також насущне питання. Практично у всіх релігійних організаціях віруючі спілкуються між собою, знаходять серед одновірців товаришів і друзів. Релігія об'єднує людей однієї конфесії в групу, дає їм певні моральні, духовні і ціннісні орієнтири. Таке твердження можна віднести до койнонічного типу соціальності.

Бурхливий розвиток світових релігій і поява багатьох нових релігійних течій на початку ХХІ століття викликали неоднозначну реакцію в суспільстві, бо частина людей почала радіти відродженню релігії, але інша частина висловлюється рішуче проти збільшення впливу релігійних конфесій на суспільство загалом. Якщо характеризувати ставлення сучасного суспільства до релігії, то можна помітити деякі тенденції, які застосовуються практично до всіх країн: більш лояльне ставлення громадян до релігій, які вважаються традиційними для їх держави, і більш вороже – до нових течій і світових релігій, «конкуруючим» із традиційним віруванням; збільшення зацікавленості релігійними культами, які були поширені в далекому минулому, але вже майже забулися до недавнього часу (спроби відродити віру предків); виникнення і розвиток релігійних течій, які являють собою симбіоз певного напряму філософії і догм з однієї або відразу кількох релігій; швидке збільшення мусульманської частини суспільства в країнах, де ще кілька десятиліть ця релігія була не дуже поширена; спроби релігійних громад відстоювати свої права та інтереси на законодавчому рівні; поява течій, які протидіють збільшенню ролі релігії в житті держави [2].

Незважаючи на те, що більшість людей позитивно або толерантно ставляться до різних релігійних течій і до їх прихильників, спроби віруючих диктувати іншій частині суспільства свої правила часто викликають протест в атеїстів та агностиків. Одним з яскравих прикладів, який демонструє

невдоволення невіруючої частини суспільства тим, що державна влада в угоду релігійним громадам переписує закони і наділяє членів релігійних громад винятковими правами, є поява пастафаріанства, культу «невидимого рожевого єдинорога» та інших пародійних релігій.

Релігія в сучасному світі ві все більшу роль, і не можна сказати, що ця роль однозначно позитивна: розповсюдження різних деструктивних сект, спроби ввести в шкільний навчальний процес ту чи іншу релігійну традицію, конфлікти в суспільстві, які виникають на релігійній основі, – це негативні наслідки, причиною яких є стрімке збільшення кількості релігійних організацій в країні і швидкий приріст кількості віруючих [2].

Підсумовуючи, хочеться відзначити, що тема дії Бога в сучасному світі вивчається і донині. Як прихильники релігійного уявлення, так і атеїсти знаходять у різноманітні наукових даних докази своєї віри. Багато хто з видатних вчених вірять в Бога, багато хто – атеїсти. Ймовірно, це пов'язано з тим, що наука припускає сумнів на протиположності вірі. З іншого боку спостерігається впорядкованість і естетика навколишнього світу, викликає у дослідника захоплення, яке веде до віри. В сучасному світі необхідна багатополарність переконань, яка тягне гармонійний розвиток як системи природничо-наукових знань, так і суспільства загалом.

Джерела та література

1. Белл Д. Культурні протиріччя капіталізму. *Релігія і суспільство. Хрестоматія по соціології релігії*. 1996. 703 с.
2. Єленський В. Велике повернення: релігія у глобальній політиці та міжнародних відносинах кінця ХХ – початку ХХІ століття. Львів: Вид-во Українського католицького університету, 2013, 504 с.
3. Казанова Х. Релігія в сучасному світі: плюралізм, секуляризація, глобалізація / переклад з англ. Романа Скакуна. Львів: Вид-во Українського католицького університету, 2019. 348 с.

Погоріла Юлія

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ІУДАЇЗМ ЯК ОКРЕМЕ ФІЛОСОФСЬКЕ НАЧАЛО

Анотація. Проаналізовано особливості іудейської філософії та сучасні тенденції розвитку на пряму. Розкрито основні джерела збагачення знаннями філософії іудеїв – Тора, трактат Авот, Тейлім, книга Коелет. Робота розкриває переваги та недоліки цієї філософії.

Ключові слова: іудейська філософія, Тора, Тейлім.

Abstract. The peculiarities of Jewish philosophy and modern tendencies of development of the direction are analyzed. The main sources of enrichment of knowledge of Jewish philosophy are revealed – the Torah, the treatise of Avot, Teilim, the book Coelet. The work reveals the advantages and disadvantages of Jewish philosophy.

Keywords: Jewish philosophy, Torah, Teilim.